

N:o 197.

Af herr C. Nyström, om höjning med 9,000 kronor i anslaget till nordiska muséet.

Sedan 1881 års Riksdag höjde nordiska muséets anslag från 11,600 kronor till 16,000, hafva de samlingar, som tillhöra detta stora och för den fosterländska odlingens historia viktiga museum, fördubblats. Antalet inregistrerade föremål utgjorde nemligen 1881 omkring 30,000, då det nu uppgår till öfver 60,000. Samlingarna inrymdes 1881 i 42 rum, nu i omkring 90. Muséet är i sitt nuvarande skick det största i sin art i norden och ett af de största i världen. Det har ock åtnjutit äran att tjena till mönster för liknande inrättningar i större och rikare länder, och det sätt, hvarpå samlingarna vårdas och förkofras, har vunnit allmänt erkännande.

Muséets hastiga och verkligen storartade utveckling visar sig äfven i andra afseenden. Dess fonder hafva ansenligt ökats. Den allmänna fonden, hvars kapital ej får anlitas, men hvars räntor äro ämnade att användas till löpande utgifter, utgjorde 1881 16,000 kronor, men har nu vuxit till öfver 34,000. Byggnadsmedlen hafva stigit från 84,000 kronor år 1881 till öfver 400,000 innevarande år. Äfven har sedan 1881 en pensionsfond, skänkt af styresmannen, tillkommit, och hvilken uppgår till något öfver 1,200 kronor.

Af de siffror, jag sålunda anfört, framgår tydligt, att den organisation af nordiska muséet, som dess stiftare och styresman, d:r A. Hazelius, genomförde 1880, sedan Riksdagen afböjt hans anbud om muséets öfvertagande af staten, var särdeles lyckligt funnen. Staten eger, såsom bekant, en ej obetydlig del af nordiska muséet, nemligen 10,000 nummer, motsvarande omkring $\frac{1}{3}$ af samlingarna, sådana de voro 1880. Öfver denna del af muséet äro förteckningar upprättade, hvilka öfverlemnats åt vetenskapsakademien, hvarjemte muséets styrelse afgifvit intyg, att dessa föremål såsom en statens egendom äro i muséet deponerade. Då Riksdagen emellertid afböjde d:r Hazeliis anbud, att utan någon ersättning för hans på muséets grundläggning och vård nedlagda lönlösa arbete, öfverlåta hela det dåvarande muséet åt staten, skedde detta hufvudsakligen af fruktan för de omkostnader, som ett öfvertagande af detsamma skulle för staten medföra. Onekligt är också, att staten på detta sätt befriades från många utgifter. Under det att summan af alla till muséet af Riksdagen lemnade anslag med nära 8,000 kronor understiger de för hyra af muséets lokaler utbetalade beloppen, har nära 1,000,000 kronor af muséet insamlats, dels till andra löpande utgifter än hyrorna, dels till de ofvannämnda fonderna.

Då här, såsom äfven af Riksdagen vid flere tillfällen erkänts, ett på samma gång ur rent fosterländsk och ur vetenskaplig och konstindustriell synpunkt viktigt intresse föreligger, synes en så energisk verksamhet för detta intresse böra af Riksdagen kraftigt understödjas. Ett sådant understöd är också af nöden, ty oaktadt de betydliga kapitaltillgångar, som ofvan beskrifvits, äro, med den utveckling nordiska muséet numera vunnit, de årligen *påräkneliga* inkomsterna långt ifrån tillräckliga att täcka de nödvändigaste löpande utgifterna. En blick på vidfogade revisionsberättelse, uppsatt i november 1889, gifver i detta afseende tillräcklig upplysning. Inkomsterna visa sig vara dels i allmänhet otillräckliga, dels i fråga om just de väsentligaste posterna af högeligen oviss och för framtiden opåräknelig natur.

Afsigten med anslaget höjande 1881 var att bereda muséets styresman en lön intill ett belopp af 4,400 kronor, i hvilket afseende jag hänvisar till statsutskottets utlåtande n:o 12 angående riksstatens 8:de hufvudtitel 1881. Men denna lön, som aldrig utgått med mer än 4,000 kronor, har i synnerhet under de senare åren, då hyrorna öfverstigit det af Riksdagen lemnade anslaget af 16,000 kronor — de uppingo nemligen 1888 till 16,675 och 1889 till 16,631 kronor — endast med svårighet kunnat utbetalas, hvadan också d:r Hazelius 1888 ansåg sig böra åt muséets skänka hela beloppet af sin nämnda årslön. Det synes alltså, som vore giltiga skäl

för handen att nu efter nio år åter höja muséets anslag, och vågar jag hemställa, att detta måtte ske med ett belopp af 9,000 kronor, på det muséets styrelse, utöfver det till 16,000 kronor beräknade hyresbeloppet, måtte kunna till styresmannen, som på samma gång är muséets stiftare och som under nära 18 år med så mycken kraft och framgång och till fosterlandets heder förestått muséet, lemna en årlig lön af 6,000 kronor, eller samma belopp som uppbäres af riksmuséets intendent efter 10 års tjänstgöring, samt dessutom såsom bidrag till aflöning af den öfriga till 26 personer uppgående personalen hafva att förfoga öfver ett belopp af 3,000 kronor.

På grund af hvad jag här ofvan anfört får jag värdsamt föreslå,

att Riksdagen måtte med 9,000 kronor höja det till nordiska muséet utgående anslaget.

Carl Nyström.

(Afskrift.)

Till Kongl. vetenskapsakademien.

Sedan Kongl. vetenskapsakademien utsett undertecknade att granska nämndens för nordiska muséet räkenskaper och förvaltning för år 1888, få vi efter detta uppdrags fullgörande meddela följande:

Enligt hvad bifogade sammandrag af räkenskaperna närmare angifver, har muséets ekonomiska ställning liksom under föregående år äfven under år 1888 i flera hänsenden förbättrats.

Utom det till 16,000 kronor uppgående statsanslaget hafva *inkomsterna* för året utgjorts af 78,103 kronor 15 öre, som erhållits dels af anordnade lotterier, dels af folkfesten å Stockholms börs, dels såsom gåfvor, dels af ledamotsafgifter och dels af influtna räntemedel samt inträdesafgifter m. m. Inkomsterna öfverstiga de motsvarande för år 1887 med icke mindre än 12,733 kronor 43 öre; men detta kan sägas helt och hållet härröra af den lyckade folkfesten å Stockholms börs, hvilken nemligen inbragte en behållning af 20,785 kronor 55 öre. Om muséet ej haft denna inkomst, mot hvilken någon motsvarighet icke fans under 1887, skulle således, oaktadt lotterimedlen under 1888 med 7,048 kronor 90 öre öfverstego dem för 1887, 1888 års inkomster ändock hafva betydligt understigit dem för 1887.

Statens årliga bidrag, som vid anslagets beviljande räckte till för betäckande af så väl dåvarande hyror (12,000 kronor) som det mycket mode-

rata arfvodet 4,000 kronor åt föreståndaren, utgår fortfarande med oförändradt belopp (16,000 kronor), fastän hyrorna med samlingarnas tillväxt efter hand så ökats, att ensamt de under 1888 belöpte sig till 19,372 kronor 20 öre. För att muséets skuld icke skulle ökas har också dess föreståndare, d:r Hazelius, ansett sig få lof att för 1888 till muséet efterskänka den för hans möda och omsorg om muséet ringa årslön af 4,000 kronor, som för föreståndaren är bestämd. Den stora önskvärldheten för att icke säga behofvet af det årliga statsanslagets ökning tyckes således ligga i öppen dag.

Byggnadsmedelsfonden har under året ökats med 28,646 kronor 48 öre och uppgick vid slutet af 1888 till 306,639 kronor 99 öre, oberäknadt den betydliga tomten å Djurgården med derå befintliga byggnader och skänkta byggnadsmaterial, hvilkas värde icke ingår i nämnda slutsumma.

Härtill kommer *byggnadsfonden*, hvilken särskildt förvaltas och icke redovisas i nordiska muséets räkenskaper samt till följd deraf ej varit föremål för vår granskning. Enligt i Post- och inrikes tidningar införd redovisning utgjorde emellertid nämnda fond vid slutet af år 1888 ett belopp af 103,502 kronor 56 öre, på grund hvaraf de båda fonderna tillsammans vid sagda tidpunkt således stego till 410,142 kronor 55 öre.

Tillökningen i värdet af *samlingar, inventarier* och *böcker* uppgår under det ifrågavarande räkenskapsåret till 16,564 kronor 29 öre, hvilken tillväxt är vida mindre än under ej blott 1887, då den utgjorde 27,577 kronor 36 öre, och 1886, då den nådde 27,732 kronor 94 öre, utan äfven 1885, då den belöpte sig till 19,942 kronor 9 öre. Den ojemförligt största delen af sagda tillväxt har under år 1888 likasom tillförene kommit på samlingarna, som under ifrågavarande år ökats med ett värde af 15,419 kronor 77 öre.

Såsom en naturlig följd af samlingarnas oupphörliga tillväxt hafva omkostnaderna för *hyror, bränsle, belysning, löner, resekostnader, försäkringsavgifter* och *underhåll* m. m. ökats från 38,704 kronor 73 öre under 1887 till 40,943 kronor 89 öre under 1888, eller med 2,239 kronor 16 öre. På samma gång hafva ändock *skulderna* minskats med 2,411 kronor 51 öre, då de deremot under 1887 ökades med 4,170 kronor 14 öre.

Att skulderna under 1888 kunnat nedbringas, beror naturligtvis i närmaste hand derdå, att ett så måttligt belopp under året användts till samlingarnas förökande. Tack vare den stora inkomsten af folkfesten skulle skuldminskningen blifvit ännu mycket betydligare, om ej under 1888 särdeles stora utgifter tillkommit för Runa och andra *literära arbeten*. Att ifrågavarande omkostnader under 1888 uppgingo till ett så ansevärt belopp som 10,422 kronor 60 öre, under det att de år 1887 endast belöpte sig

till den jemförelsevis obetydliga summan af 583 kronor 90 öre, beror åter derpå, att så många om muséet handlande illustrerade böcker under året utgifvits, bland hvilka i all synnerhet den i samband med folkfesten utkomna Runa kräft stora omkostnader, men också enligt sakkunniges yttranden besitter ett, hvad både text och illustrationer beträffar, särdeles gediget värde. Omkostnaderna för muséets literära arbeten få likväl ingalunda betraktas såsom blotta utgifter, ty utom att någon del af dem efter hand komma att direkt återgäldas genom kontant inkomst af försålda exemplar, har muséet framför allt att af dem påräkna indirekt vinst genom att deras utdelande till lämpliga personer bidrager att uppehålla intresset och offervilligheten för muséet. Anmärkningsvärdt synes oss emellertid vara, att staten ännu ej ansett skäligt att lemna något understöd för så värderika afhandlingars utgifvande, utan att muséet ensamt fått bära hela tungan af de dryga omkostnader, som varit förbundna med dessa arbetens utgifvande, oaktadt d:r Hazelius icke haft ringaste pekuniära ersättning för den stora möda och skicklighet, som han å deras författande nedlagt.

Muséets dyrbara samlingar m. m. dylikt äro *brandförsäkrade* till ett belopp af 700,000 kronor, hvarjemte å muséets tomt befintliga byggnader och material äro försäkrade för 62,100 kronor.

Vid granskningen af räkenskaperna, som undergått sifferrevision af särskild person, hafva vi funnit dessa förda med god ordning, och utgifterna vederbörligen styrkta.

Muséets *tillgångar* i fordringar och kassabehållning utgjorde vid 1888 årt slut 336,414 kronor 40 öre, och hafva vid en den 2 dennes hos skattmästaren verkställd inventering för oss uppvisats följande värdehandlingar, som enligt vår åsigt ega betryggande säkerhet, nemligen:

inteckningar för	kronor 165,250: —
reverser	» 4,400: —
obligationer till inköpspris af	» 28,280: —
i banker innestående	» 57,173: 39
i fast egendom nedlagdt	» 64,818: 17
	kronor 319,921: 56

Stockholm den 5 december 1889.

P. G. Rosén.

G. Nordenström.

Rich. Åkerman.

Rätteligen afskrifvet, intyga:

M. Kistner.

V. Lewin.

Sammandrag af nordiska muséets

Debet.	Kronor	öre	Kronor	öre
<i>Balans från år 1887.</i>				
Tillgångar: Samlingar, efter år 1879 inköpta föremål	143,471	14		
Inventarier, » »	12,868	48		
Böcker, inköpta efter år 1880	2,859	95		
Fordringar: Mot inteckning	271,891	02		
» annan säkerhet	4,554	—		
Hos banker	37,899	53		
Öfriga	14	40		
Kassabehållning	286	25	473,844	77
<i>Inkomster.</i>				
Statsanslag	16,000	—		
Bidrag af samfundet för nordiska muséets främjande, stiftande och bidragande ledamöters afgifter	8,640	68		
Ständiga ledamöters afgifter	900	—		
Inträdesavgifter	4,211	20		
Gåfvor (9,718: 60 + 580: 84 till byggnadsmedel)	10,299	44		
Lotterimedel	22,867	59		
Räntor (uppburna 13,848: 25 = 5,486: 47 utbetalda)	8,361	78		
Lejonslätten (arrende 850: — + 105: 50)	955	50		
Behållning af folkfesten å Stockholms börs	20,785	55		
Hvarjehanda	1,081	41	94,103	15
Ökad värde å samlingar, inventarier och böcker			16,564	29
<i>Balans till år 1889.</i>				
Skuld till d:r A. Hazelius	90,542	75		
» andra personer	10,255	41		
Hebbes testamente	750	—		
Fonder: Allmänna fonden	32,600	—		
Pensionsfonden	1,157	62		
Byggnadsmedelsfonden	306,639	99	441,945	77
Summa kronor			1,026,457	98

Stockholm den 27 november 1889.

Rätteligen afskrifvet, intyga:

I. Linder.

I. Nordberg.

räkenskaper för år 1888.

Credit.	Kronor	öre	Kronor	öre
<i>Balans från år 1887.</i>				
Skulder till d:r A. Hazelius	94,687	07		
» » andra personer	8,522	60		
Hebbes testamentmedel	750	—		
Fonder: Allmänna fonden	31,700	—		
Pensionsfonden	1,102	50		
Byggnadsmedelsfonden	277,993	51	414,755	68
<i>Utgifter.</i>				
Hyror 16,675: —, bränsle 2,115: 75, belysning 581: 45	19,372	20		
Löner 18,087: 29, resekostnader 810: 25	18,897	54		
Försäkringsavgifter, expeditionskostnader, underhåll m. m. dylikt	2,674	15		
Utgifter för Runa och andra litterära arbeten	10,422	60		
Samlingarnes förökning	15,419	77		
Inventariernas »	921	62		
Böckers »	222	90		
Muséets byggnadstomt å Lejonslätten	1,100	17		
Hvarjehanda	891	49	69,922	44
Öfverfördt till Allmänna fonden	900	—		
» » Pensionsfonden	55	12		
» » Byggnadsmedelsfonden	28,646	48	29,601	60
<i>Balans till år 1889.</i>				
Tillgångar: Samlingar inköpta efter 1879	158,890	91		
Inventarier » » »	13,790	10		
Böcker » » 1880	3,082	85		
Fordringar: Mot inteckning	162,372	49		
» annan säkerhet	4,554	—		
Hos banker	79,894	64		
I obligationer	89,291	39		
Öfriga	14	40		
Kassabehållning	287	48	512,178	26
Summa kronor			1,026,457	98

P. G. Rosén.

G. Nordenström.

Rich. Åkerman.